

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 315. Actio adhibitoria quæ dicatur, unde ortum habeat, quibus, contra quos, ad quid detur, & quæ, ut competat, requirantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

enim, ut bene Lauterbach. §. 55. cum Mantic. de tac. & ambig. convent. l. 4. tit. 16. num. 4. Summam incertitudinem & difficultatem induceret) sed ex more regionis, ubi contractum, V. g. in Imperio nostro de 100. exigendo annuatim §. idque etiam illo tempore illius moræ emptor ob ubertatem percepisset maximos fructus, aut etiam ob belli calamitatem, aquarum inundantiam aliumve casum fortuitum exiguos vel nullos, tradit Lauterbach. loc. cit. citatis Carpoz. p. 2. const. 30. defens. 6. Arumæ. loc. cit. Fränzk. loc. cit. num. 414. &c. eò quòd sufficiat venditorem tradidisse rem & facultatem re utendi & fruendi transulisse in emptorem, & hunc contra bonam fidem pretii solutionem differendo moram admisisse, cum vera & genuina causa usurarum præstandarum sit, non actualis frugum perceptio, sed frustratio & dilatio pretii contra bonam fidem admittit. l. 32. §. 2. ff. de usura. Dissidentibus nihilominus quo ad hanc constituendi quantitatem usurarum. Maul. loc. cit. Perez. in cod. de act. empti. à num. 18. Brunnem. ad cit. l. 13. §. 20. Dum iis magis placet quò ad hoc æquitas Juris Canonici, quàm rigore ille Juris Civilis, & distinguendum dicunt, an res vendita naturâ suâ sit sterilis, an frugifera. Quanquam etiam moneat Lauterbach. §. 57. cavendum venditori, ne, dum emptor etiam reliquarum suarum facultatum jacturam fecit, se harum usurarum acerbum exactorem, sed moderatum benignum & humanum præbeat. De cætero ultra dictas consuetas usuras venditor ob moram & aliud lucrum cessans, dum v. g. mercator prætextit aut probat, se ex pretio, si iusto tempore accepisset, plus lucri facere potuisse, nihil exigere potest. Lauterbach. §. 58. juxta L. fin. ff. de perc. & commod. quam legem quia aliqui restringunt, ut locum tantum habeat, ubi agitur tantum ob moram, sentiunt, ultra usuras ob dictum lucrum cessans aliquid exigi posse in causa delicti vel doli. l. 21. & seq. ff. ad leg. aquil. item in actione de evictione. l. 8. ff. de evict. quin etiam emptor in casum pretii statuta die non soluti ultra legitimum usurarum modum validè venditori promittere non potest pœnam. l. 13. ff. de act. empti. §. 26. & ibi Mudæ. num. 7. id ipsum etiam in pœna incerta locum habere docens. Lauterbach. loc. cit. cum id fieri censeatur in fraudem legum usuris istiusmodi ob utilitatem publicam certos terminos statuendum, quos contrahentes stipulando excedere nequeunt cit. l. 13. §. 26. Lauterbach. loc. cit. citans Trentacinq. l. 3. de solut. resol. 21. n. 1. His de pœna non obstante, quòd emptori stipulanti venditor speciei debitor in casum evictionis jure promittat duplum. l. 37. ff. de evict. ejus disparitatis rationem vide apud Mudæ. l. c. n. 5. & 6. Item non obstante, quòd, si emptor ultra pretium etiam factum tanquam pretii additamentum promisit in casum, quò id non fiat, promittere venditori pœnam possit. l. 28. ff. de act. empti. Siquidem sicut, si nulla esset pœna appositâ in tali casu, factò non præstito, actio venditi competit ad interesse, usurarum terminis non inclusum; ita etiam pœna in tali casu addita, ex legibus ponentibus limites usuris non accipit moderationem. Lauterbach. §. 59. cum Mudæ. ad cit. l. 28. Nec denique obstante, quòd pœna conventionalis in casum pœnitentiæ seu recessus à contractu tam ab emptore quàm venditore validè promitti possit, non attento usurarum modò; eum hac ratione nulla fiat accessio ad pretium aut

usuras; adeoque etiam nullum scelus committatur; cum pœna illâ ab emptore solutâ pretium destinat deberi. Lauterbach. §. 60. cum Berlich. p. 1. de cif. 43. & 44. n. 3. Competit quoque actio venditi ad repetendos sumptus à venditore in rem venditam bona fide factos, non tantum necessarios, sed etiam utiles, quos verisimile est emptorem voluisse impendi L. penult. C. de act. emp. junctâ l. 13. §. 22. ff. eod. Mudæ. l. c. Lauterbach. §. 61. Ac denique interdum etiam ad rem una cum fructibus repetendam, nimirum contractu resolutò. l. 4. §. 2. ff. de le. commissor. junctâ l. 4. §. 4. & l. 14. §. 1. ff. de in diem addit. Lauterbach. l. c. §. 62.

Quæst. 315. Actio redhibitoria que dicitur, unde ortum habeat, quibus, contra quos, ad quid detur, & quæ, ut competat, requirantur?

1. **R**esp. ad primum: Actio redhibitoria est actio ex empto competens emptori contra venditorem ad redhibendam ei, id est, iterum habendam ab eo, seu recipiendam rem venditam, & è contra ad recipiendam ab eo pretium, cunctaque in integrum restituenda, casu quò venditor occultavit vel non manifestavit tale vitium & defectum, ob quem res vendita vel ex toto vel notabiliter reddatur inutilis ad finem & intentionem emptoris, quod si hic scivisset, eam non emisisset. Sumitur ex L. cum autem. §. Juliaus. & L. facta & sequent. ff. de adilit. edit. Dicitur redhibitoria ab effectu, quem habet, cum redhibere, ut dicitur L. redhibere. ff. eod. sit facere, ut habeat venditor, quod habuit, & quia id fiebat redhibendo, idcirco redhibitio est appellata quasi redditio. Dicitur quoque judicium redhibitorium, uti & judicium redhibitoriæ actionis.

2. Resp. ad secundum: ortum habet ab adilibus (quorum officium erat sacras ades & vias publicas curare, nec non fraudes à foro & venditionibus arcere. Schar dius in lexico. v. adiles.) edictum prononcentibus, vi cujus venditores tenebantur aperire morbos ac vitia in re vendenda latentia. Ex quo edicto duæ prodire actiones adilitiæ, nempe redhibitoria & æstimatoria contra venditores occultantes vitia & defectus rerum vendendarum.

3. Resp. ad tertium: Conceditur non tantum emptori, sed & ejus hæredibus. L. sciendum. §. 5. ff. de adilit. edit. contra venditorem ejusque hæredes, L. si venditor. & L. cum autem. ff. eod.

4. Resp. ad quartum: Ut detur & intentetur hæc actio, requiritur primo, ut vitium occultum non sit leve, sed notabile, ob quod ministerium & usus, ad quem emitur, impediatur, aut notabiliter deterior efficiatur, ita ut merito emptor non emisisset, si scivisset. Secundò debet esse vitium corporis, ita ut, si sit vitium corporis & animi mixtum, actio redhibitoria propriè talis locum non habeat. l. 4. §. 4. ff. de adilit. edit. quamvis, ut ibidem, dicitur, contra scientem & reticentem vitium animi agi possit actione communi ex empto. Tertio, ut venditor vitium latens sciverit; contra ignorantem enim non datur hæc actio, sed æstimatoria tantum. l. 13. ff. de act. empti. nisi error sit in substantia. Uti nec ea conceditur emptori, dum is vitium patens culpâ suâ, aut ignorantia crassa non observavit. l. 1. §. 6. & l. 14. §. fin. ff. de adilit. edit. cum

cum talis ignorantia habeatur pro scientia. Porro contractum, contra quem datur hæc actio redhibitoria, irritum esse non obscure colligitur ex *L. facta. ff. de adilit. edict.* dum ibi dicitur: facta redhibitione omnia in integrum restituuntur perinde, ac si neque emptio, neque venditio intercessisset. Sed neque contrarium, nimirum talem contractum prius in foro externo validum fuisse ex eo inferitur, quod leges nonnunquam dicant, per redhibitionem rescindi debere contractum; nam rescissio, ut notat Gloss. in *L. eleganter. ff. de dol. mal. v. de dolo actionem.* non semper significat contractum, annullandum, sed quandoque revocationem illius, quod vi contractus de jure irriti factum est ita cum *Molin. d. 353. num. 5.* *Reiffenstuel. h. t. num. 316.* Verum tamen non ex eo præcisè, quod vitium tale sit, ut id sciens empturus non fuisset, talis contractus est ipso jure irritus, aut etiam adhibenda actio redhibitoria (sequeretur enim ex hoc grande bonoque Republicæ summè perniciosum absurdum, nimirum plurimos contractus, professiones, electiones, matrimonia fore invalidos, eò quod plures eorum non essent facti, si latentes defectus vel vitia & circumstantiæ fuissent præcognitæ) sed necesse est, adesse vitium in substantia vel tale, quod usum finemque ementis vel totaliter vel notabiliter impediatur, in quo casu jam censetur jure positivo vel naturali irritus. Quod ipsum proinde spectandum principaliter in ordine ad dignoscendum, an contractus invalidus vel invalidandus, non attento, nam emptor omnibus cognitis empturus fuisset, nec ne. Et ita docent *Caltr. tr. 33. d. 5. p. 22. num. 14.* *Valent. d. 5. q. 20. p. 4. concl. 2. & 4.* *Pet. Nav. de rest. c. 2. n. 59.* *Laym. l. 3. tr. 4. c. 17.* *Reiffenstuel. h. t. num. 323.* *Co. contra Abb. in c. injustum de rer. permut. num. 2.* *Nav. in man. c. 23. num. 89.* *Co. quorum fundamentum, nimirum quod in tali casu desit consensus, deficit, dum ex eo solum quod empturus non essem, si scirem vitium, non sequitur, me modò, dum illud ignoro non habere voluntatem emendi, sed tantam me illam non habiturum, si scirem vitium, & modò me habere solum quandam animi dispositionem & habitualem inclinationem ad non emendum citra omnem actualem voluntatis operationem. Secus tamen foret, si quis actu ita dirigeret suam intentionem ac diceret: nolo emere rem illam, si tali affecta sit vitio vel conditione; tunc enim verè deesset consensus, & ita deesse censetur, dum defectus versatur circa substantiam, vel talis esset, ut rem reddat inutilem ad finem ab emptore intentum.*

Quest. 316. Actio æstimatoria quid sit, quibus contra quos, & ad quid datur?

R Esp. Actio æstimatoria, quæ & dicitur actio quantò vel quanti minoris, est quæ compe-

tit emptori ejusque hæredibus contra emptorem, etiam ignorantem vitium, ejusque hæredes ob rem vitiosam venditam, ut tantum restituatur emptori, quanti minoris is eam emisset, si vitium scivisset. Sumitur ex *tit. de adilit. edict.* Differt proinde hæc actio ab actione redhibitoria, quod non sicut hæc detur ob vitium occultum, quod si scivisset emptor non emisset; sed ob tale vitium quod si scivisset emptor, adhuc tamen rem emisset, sed minore pretio. *Abb. loc. cit.* Adeoque non sicut illa datur ad redditionem rei emptæ, sed ad non solvendum tanti, quantum conventum est, aut si illud pretium solutum, ad partem illius restituendam. Quamvis tamen etiam nonnunquam Judex vi illius redhibitionem imperare possit, dum nimirum ita vitiosum, ut emptori non expediat eam habere. *L. bovem. §. 6. ff. de adilit. edict.* *Reiffenstuel. h. t. num. 317.* Dixi: etiam ignorantem: Nam si venditor sciens vitium rem vendidit, posse illum conveniri etiam æstimatoria actione, non tantum ad restituendum partem pretii, sed etiam ad compensanda omnia inde secuta damna juxta *l. 13. ff. de act. empti. & l. 58. ff. de adilit. edict.* ait *Reiffenst. num. 319.* Dum aliàs, si ignorans vitium vendidit, hac actione æstimatoria conveniri nequeat ad dicta damna, sed tantum ad restituendum id, quanti minoris res ob dictum vitium valet. Vide de his plura supra, ubi qualiter venditor vitium rei vendendæ manifestare teneatur.

Quest. 317. Quantum temporis à jure concedatur ad actiones illas redhibitoriam & æstimatoriam intentandas?

R Esp. Regulariter pro instituenda actione redhibitoria conceduntur sex menses utiles; pro æstimatoria annus utilis. *l. 19. §. fin. ff. de adilit. edict.* In libertate verò emptoris est, ubi potest instituere redhibitoriam, illam aut æstimatoriam intra 6. menses instituere possit; ubi tamen unam assumpsit, variare amplius nequit. *L. si is qui ff. de except. rei judicata. l. si quid ff. de adilit. edict.* Si tamen potens instituere actionem redhibitoriam, nullam instituerit intra 6. menses actionem, poterit adhuc illis elapsis intra annum instituere actionem æstimatoriam, *L. si tamen. ff. de adilit. edict.* elapso autem anno nec redhibitoriam nec æstimatoriam intentare potest; quia eo tempore hæc actiones præscribuntur. *L. cum proponas. C. de adilit. act.* Et hæc in foro externo; in foro siquidem interno manet obligatio restituendi vel compensandi id, in quo unus alterum contrahentium decepit aut damnificavit. *Molin. cit. d. 353. concl. 4.* *Covar. reg. possessor. 2. p. §. 11. num. 5.* *Laym. l. 3. tract. 4. c. 17. num. 15.*